

UOT 02

Nərminə Abdullayeva
AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu,
doktorant
abdullaevanarmina@gmail.com

KİTABXANA İNNOVASIYALARI AZƏRBAYCAN KİTABXANA İŞİ TƏDQİQATLARINDA YENİ MÖVZU KİMİ

Açar sözlər: kitabxana-informasiya elmi, Azərbaycanda kitabxana işi, innovativ kitabxana xidməti

Ключевые слова: библиотечно-информационная наука, библиотечное дело в Азербайджане, инновационное библиотечное-информационное обслуживание

Keywords: library-information science, librarianship in Azerbaijan, innovativ library service

Bu gün geniş kitabxana-informasiya şəbəkəsinə malik Azərbaycanda 12 mindən çox müxtəlif tipli kitabxana mövcuddur. Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin informasiya təminatının həyata keçirilməsində ölkə kitabxanalarının tutduğu mühüm yer mədəniyyətin bu sahəsində informasiya cəmiyyətinin tələblərinə uyğun olaraq, innovasiyaların, o cümlədən, müasir texnologiyaların tətbiqini zəruri edir. Azərbaycan kitabxanaşünaslığı tarixində müasir dövrün tələblərinə uyğun, kitabxana işinin inkişaf amillərini özündə əks etdirən tədqiqat, dissertasiya mövzuları çox işlənmişdir. Lakin konkret kitabxana işində innovasiyalarla bağlı dissertasiya işi ilk dəfə olaraq 2012-ci ildən araşdırılmağa başlanmışdır. Bu işin hazırlanmasında Rusiya kitabxanaşünaslarının nəzəriyyəsi, o cümlədən Belarus Milli Kitabxanasının, Polşa Milli Kitabxanasının qabaqçıl iş təcrübəsindən yararlanaraq Azərbaycan kitabxana işi ilə qarşılıqlı təhlili nəticəsində müəyyən nəticələr əldə edilmişdir.

İlk öncə innovasiya fəaliyyətinin mahiyyətinə nəzər salaq. İnnovasiya fəaliyyəti deyərkən istehsal, kommersiya, idarə etmə və sosial proseslərin səmərəliyini artıran elmi tədqiqatların və təcrübi-konstruktor işlərinin nəticələrinin praktiki tətbiqi nəzərdə tutulur. İnnovasiya prosesi nəticəsində yeni və ya təkmilləşmiş məhsul, xidmət təklif olunur. Eyni zamanda innovasiya texnoloji prosesləri, idarə və təşkil etmə proseslərində tətbiq oluna bilər. Beləliklə, innovasiya fəaliyyəti cəmiyyətin intellektual fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə yönələn nəticədir. [4, s.10]

Nəzəriyyəyə əsaslanaraq qeyd etmək olar ki, kitabxana işində innovasiyalar — dəyişikliklərdir, onların əsas təyinatı - kitabxana fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, oxucuların sorğu və tələbatına uyğun informasiya təminatının həyata keçirilməsidir. Kitabxanaşünaslıq elmində innovasiyalar kitabxana fəaliyyətinin (elm, təcrübə, təhsil) bütün sferalarının inkişafının əsas amili rolunu oynayır. [13, s. 56-70]

Rus alimi Kaçanova E.Y. (Качанова Е.Ю. Инновации в библиотеках. 2003) “*Kitabxanalarda innovasiyalar*” adlı əsərində [11, s. 34-48] innovasiyaya dair terminoloji bazanın izahını aşağıdakı kimi vermişdir:

Innovasiya kitabxananın fəaliyyətində müsbətə doğru olan dəyişikliklərin nəticəsidir. Bu dəyişikliklər özünü onda göstərir ki, elmi ideya və ya texniki ixtira təcrübədə istifadə mərhələsinə qədər gətirilib çıxarılır. Müəssisənin inkişafına təsir göstərən iqtisadi səmərə verməyə başlayır. Görünür ki, elə buna görə də elmi nəşrlərin müəllifləri, innovativ menecment dərslərlərinin və rəsmi sənədlərin tərtibçiləri “innovasiya” anlayışını müəyyən edərkən “obyekt” yanaşmasını əldə rəhbər tuturlar.

Innovasiya – kitabxanada mövcud olan məhsul və xidmətlərin, onun texnologiyasının, xidmətin forma və metodlarının yenilənməsi, digər kitabxanalarla rəqəbətliyin artmasıdır.

Innovasiya prosesi isə- kitabxananın fəaliyyətini irəliyə doğru inkişaf etdirəcək ideyanın yaranmasından yeniliyin istifadəsinə qədər olan zaman kəsiyində ardıcıl görülən işlərdir.

Innovasiyaləşdirmə - yeni ideyaların yaradılması və tətbiqi hesabına kitabxananın iqtisadi və ya sosial potensialında məzmunlu, məqsədyönlü dəyişikliklərin həyata keçirilməsi fəaliyyətidir. Innovasiyalar məhsullara və proseslərə olan tələbatların, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində və ümumiyyətlə bazar iqtisadiyyatında olan dəyişikliklərin, demoqrafik inkişafın və yeni biliklərin nəticəsi olaraq meydana çıxı bilər.

Kitabxana innovatikasi - kitabxanaşünaslığın yeni bir istiqaməti kimi kompleks elmdir və fənlərarasıdır, özündə müxtəlif elmlərin nailiyyətlərini (innovasiya və elmşünaslığın, pedaqogika və psixologiyanın, idarəetmənin (menecment) və marketinqin, kitabxanaşünaslığın və informatikanın ümumi nəzəri əsaslarını) birləşdirir, respublikanın müasir hərtərəfli inkişafı şəraitində kitabxanaların innovasiya fəaliyyətinin təcrübi effektivliyinin artırılması məqsədi daşıyır. Kitabxana innovatikasi kitabxana fəaliyyətinin effektiv dəyişilməsi prosesini araşdırıb öyrənməlidir. Bu proses, müasir ictimai tərəqqi dövründə kitabxana işinin səmərəli inkişafına təkan verən ideyaların hazırlanması (kitabxanaşünaslıqda və onunla sıx əlaqəli elmlərdə), onların kitabxana fəaliyyətinin (tətbiqi elmi tədqiqatlar vasitəsilə) konkret şəraitinə uyğunlaşdırılmasından başlamış, həmin ideyaların dəyişikliklərin gerçək obyektinə tətbiq edilməsinə, kitabxana sahəsində və əlaqədar sferalarda innovasiya layihələrinin geniş yayılmasına qədər və s. məsələləri əhatə edir.

Kitabxana innovatikasının obyektı - bir sosial institut kimi kitabxananın fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə yönəlmiş, onların qarşısında duran vəzifələrin, sosial məsələlərin səmərəli həllinə imkan verən elmi tədqiqatların və müstəqil araşdırmaların nəticələridir. Onun predmeti isə - qazanılmış elmi nailiyyətlərin kitabxana təcrübəsində, təhsildə və fasiləsiz təhsildə reallaşdırılması xüsusiyyətləri və irəliləyiş yollarıdır.

Kitabxana innovatikasi kompleks və fənlərarası elm olub, cəmiyyətin ümumi inkişafı şəraitində kitabxanaların innovativ fəaliyyətinin təcrübi əhəmiyyətinin yüksəldilməsi məqsədi daşıyır. O, cəmiyyətin inkişafının müasir şəraitində kitabxana işinin produktiv tərəqqisinə səbəb olan yeni ideyaların işlənilməsi və hazırlanmasından

(kitabxanaşünaslıq və digər əlaqədar elm sahələrində), onların təcrübi araşdırmalardan sonra iş fəaliyyətinə tətbiq olunması və innovativ işlərin kitabxana işi və ona yaxın olan sahələrdə geniş təbliği və yayılmasına qədər və s. prosesləri öyrənməlidir.

İnnovativ kitabxana fəaliyyətinin problematikasi ilə oxucunu tanış etmək zərurəti ona əsaslanır ki, sosial-iqtisadi çevrilişlər, elm və təhsil sisteminin fasiləsiz inkişafı, müasir elmi-texnoloji və humanitar tərəqqinin, əmək bazarında rəqabətin təsiri altında kitabxana innovatikasının mahiyyəti, məqsədi və vəzifələri kitabxanalarda yeniliklər onların fəaliyyəti üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən uğurlu inkişafın başlıca amilidir.

Kitabxana innovatikasının məqsədi innovativ kitabxana işinin təşkilatı-idarəetmə təminatının mahiyyəti, prinsipləri, forma və metodları haqqında bilik, informasiya verməkdir. Kitabxana işi sahəsində innovativ layihələrin məzmunu, hazırlanması və idarə olunmasında sistemli təsəvvür, bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılmasıdır. [12, s.26-32]

Müasir şəraitdə heç bir müəssisə və təşkilat öz fəaliyyətinin müxtəlif tərəflərdən daim təkmilləşdirmədən inkişaf edə bilməz: yeni xidmət və ya məhsulların təqdim olunması, yeni texnologiyalardan istifadə olunması, müəssisənin və işçi heyətin idarə olunması metodlarının yenilənməsi və s.

İnnovasiyalar - inkişafın vacib elementidir: onlarsız kitabxanaların sosial əhəmiyyətli müəssisə kimi qalması, rəqabətə davamlı xidmətlər göstərməsi, bazar iqtisadiyyatı şəraitində öz mövqelərini möhkəmlətməsi mümkün deyil. Kitabxana işində uğurlu innovasiya fəaliyyətinin 3 əsas şərti vardır.

1. İnnovasiya fəaliyyəti geniş biliklər, bacarıq və uyğunlaşmaq qabiliyyəti tələb edən işdir. Belə ki, kitabxana innovasiyalarının icraçıları çalışqan, inadkar və məqsədyönlü olmalıdırlar. Qəbul olunan qərarların məsuliyyəti öz gücünü qiymətləndirməyi tələb edir.

2. Uğur qazanmaq üçün yenilikçilər öz enerji və bacarıqlarına arxalanmalıdırlar. Bütün bu keyfiyyətlər olmadan innovasiyaları tətbiq etmək mümkünsüzdür.

3. Yeniliklər insanın fəaliyyət prosesinə təsir etməklə cəmiyyətə təsir göstərir. [9, s. 40-44]

Kitabxana işində innovasiyalar öz obyektlərinə və dəyişiklik göstəricilərinə görə təsnifləşdirilir:

1. Kitabxananın xidmət və məhsulları:

-Sahələrarası şaxələnmədən istifadə əsasında kitabxananın xidmət və məhsul çeşidlərinin genişləndirilməsi, kitabxana sahəsi üçün ənənəvi olmayan xidmət növlərinin işlənib hazırlanması (istifadəçilərin təklifi, kitabxanaçıların təşəbbüsü, marketinq planı)

-Xidmətin fərqləndirilməsi əsasında kitabxananın xidmət və məhsul çeşidlərinin formalaşdırılması (yeni potensial istifadəçi kateqoriyasının müəyyən edilməsi)

-Digər kitabxanaların iş təcrübəsindən yeni məhsul və xidmətlərin götürülməsi (qabaqcıl kitabxana təcrübəsinin tətbiqi)

-İxtisaslaşmanın müxtəlif növlərindən istifadə (sahəvi, janr, funksional)

-Sahəvi şəxələnmənin müxtəlif növlərindən istifadə: Horizontal və konsentrik

2. Kitabxananın istehsal prosesinin vasitələri:

-İnformasiyanın axtarışı, işlənməsi və təqdim olunması və xidmət prosesinin təkmilləşdirilməsi üçün yeni texniki vasitələrin tətbiqi hesabına kitabxananın resurs bazasının genişləndirilməsi

-İş prosesinə informasiya daşıyıcılarının yeni növlərinin cəlb olunması hesabına resurs bazasında struktur dəyişikliklər

-Fondların mühafizəsi və kataloqlaşdırma, o cümlədən müəssisənin digər daxili proseslərinin təkmilləşdirilməsi üçün informasiyanın (sənədlərin) uçot-qeydi, işlənməsi və nizamlanmasının yeni avtomatlaşdırılmış kitabxana-bibliografiya vasitələrinin tətbiqi

-Kitabxana proseslərinin mexanikləşdirilməsi vasitələrinin tətbiqi

3. Texnoloji proseslər:

-Xidmətdə yeni texnoloji üsul və metodların istifadəsi, kitabxana xidmətləri və məhsullarına rahat əlverişliliyinin təminatı (oxucuların uçot-qeyd üsulları, stasionar və qeyri-stasionar xidmət, tələbatların öyrənilməsi, müxtəlif xidmət növlərinin təklif olunması, müxtəlif məqsədli və oxucu təyinatlı kitabxana proqramlarının təşkili

-İnformasiya mühitinin (oxucuların fondada, məlumat-axtarış aparatında, kitabxana binasında yönləndirilməsinin informasiya vasitələri) təşkilinin, komplektləşdirmənin, sənəd kolleksiyalarının təşkili və mühafizəsinin və s. yeni (və ya digər kitabxanaların iş təcrübəsindən götürülmüş) üsul və metodlarının işlənilib hazırlanması, uyğunlaşdırılması və tətbiqi;

- Komplektləşdirmə, fondun işlənməsi və mühafizəsi kimi (fondun uçot-qeydi, mühafizəsi, yerləşdirilməsi, kataloqlaşdırma, sənədlərin bibliografiyalasdırılması və s.) əsas texnoloji proseslərin rentabelliyni və effektivliyni təmin edən üsullarının tətbiqi.

4. Kitabxananın təşkilati inkişafı:

-Struktur dəyişikliklər: yeni şöbələrin, bölmələrin, xidmətlərin, müvəqqəti kollektivlərin (komanda) yaradılması; kitabxananın struktur şöbələrinin əənənəvi funksiya və vəzifələrinin dəyişdirilməsi (genişləndirilməsi və ya ləğv olunması)

-Kitabxana işinin planlaşdırılması təcrübəsində dəyişikliklər, strateji planlaşdırma və layihələrin inkişafından istifadə, konsepsiyaların, biznes-planların, sosial layihələrin, strateji planların və inkişaf proqramlarının tərtibi, hazırlanması

-istifadəçi tələb və sorğularının, resursların (imkanların) öyrənilməsi və qiymətləndirilməsi metodikasında dəyişikliklər

-Kitabxananın ictimaiyyətlə əlaqələrinin üsul, metod və vasitələrinin tətbiq və istifadəsində dəyişikliklər (reklam, publicity və public relations, fəndreyzing və s.)

-Kitabxana sərvətinin, əənənələrin, iş prinsiplərinin dəyişdirilməsi

5. İnnovasiya proseslərinin sosial bazası:

- İşçilərin əməyinin və yaradıcı fəallığının stimullaşdırılması sistemində dəyişikliklər: imtiyaz və əlavələrin tətbiqi, işçi heyətin təşəbbüslərinin və maraqlarının stimullaşdırılması vasitələrinin, kitabxanaçıların yaradıcı təşəbbüslərinin öyrənilməsi üsullarının genişləndirilməsi

- Liderlikdə, mexanizmlərin formalaşması təcrübəsində dəyişikliklər, kitabxana (struktur) rəhbərlərinin bacarıqlarının inkişafı, kollektivlə qarşılıqlı əlaqənin formalarının hazırlanma xüsusiyyətləri.

- Kitabxananın təşkilati “mühit”ində olan dəyişikliklər: münaqişələrin qarşısının \

alınmasının yeni metodları, yüksək ixtisaslı işçilərin işə cəlb olunması, təşkilati davranışın norma və qaydaları, əməkdaşlara və ideallara sadıqlıq, təşkilat mədəniyyəti ideyalarının ötürülməsi üçün yeni idarə mərasimlərinin keçirilməsi və s.

- İxtisasın artırılması sistemində dəyişikliklər, əməkdaşların peşəkar inkişafının uçuotu, öyrənilməsi və stimullaşdırılmasının yeni forma və vasitələri, liderlik təməlinin formalaşdırılması, kitabxananın innovativ potensialının inkişafı.

- Kitabxana əməkdaşlarının davranışında dəyişikliklər: qərarqəbuletmə və təşəbbüskarlığın, təhsilə həvəsin fəallaşdırılması, iş keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması (əməkdaşların dövrü mətbuatda, konfrans, seminar, radio və televiziya proqramlarında, iclaslarda, müəssisədaxili tədbirlərdə davamlı çıxışları və s.)

Azərbaycanda dövlətin kitabxana işi sahəsində apardığı innovativ siyasətə nümunə olaraq demək olar ki, ulu öndər Heydər Əliyev və Prezident İlham Əliyev kitabxana-informasiya sahəsinin inkişafı sahəsində bir sıra fərman, sərəncam və dövlət proqramlarına imza atmışlar. Bunlar:H.Əliyevin 1998-ci il 29 dekabr tarixdə imzaladığı “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu kitabxana işinin bütün sahələrini əhatə edərək onun qanuni tənzimlənməsinə şərait yaratmış, 1998-ci il 3 aprel tarixində imzaladığı “İnformasiya, İnformasiyalaşdırma və İnformasiyanın Mühafizəsi Haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu və 2003-cü il 17 fevral tarixdə imzaladığı "Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya (2003-2012-ci illər)" müasir informasiya texnologiyalarının Azərbaycanda bütün elm və sənaye sahələrində, o cümlədən kitabxanalarda tətbiqi sahəsində strateji vəzifələri müəyyənləşdirmişdir. İlk dəfə olaraq məhz bu sənəddə dövlətin innovasiya inkişafında elmin rolu önə çəkilmiş, elmtutumlu yeni texnologiyaların inkişafı məsələsi zəruri tələb kimi əksini tapmışdır. Prezident İlham Əliyevin 2008-ci il 6 oktyabr tarixində imzaladığı “Azərbaycan Respublikasında Kitabxana-İnformasiya Sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı Üzrə Dövlət Proqramı”, 2015- cildən isə bu dövlət proqramının davam etdirəcək daha bir layihə əlaqədar qurumlar tərəfindən hazırlanmaqdadır. Hər bir müəssisə və təşkilatın innovativ siyasətinin başlıca vəzifəsi perspektiv innovasiyaların növlərini dəqiqləşdirməyə imkan verən dəyişikliklərin obyektini doğru seçməkdir. [6, s.38-59]

Kitabxanada innovativ fəaliyyətin həyata keçirilməsinin ən vacib amili onun innovativ proqnozlarının, inkişaf strategiyası, proqramı və layihələrinin hazırlanması üçün zəmin olan innovativ siyasətidir. İnnovasiya fəaliyyəti profilindən, miqyasından və statusundan asılı olmayaraq, istənilən kitabxana üçün mühüm şərtidir. Buna görə də, kitabxananın inkişafının innovativ siyasətinin işlənilməsinin zəruriliyi istənilən tip kitabxana rəhbərliyi qarşısında duran ən ümdə məsələlərdən biridir. [10, s. 28]

İnnovasiya siyasəti dedikdə, kitabxanaların davamlı inkişafının stimullaşdırılmasına yönəldilmiş, dolğun, təşkilati-struktur cəhətdən yenilənməsi, bütün proseslərin texnoloji cəhətdən müasirləşdirilməsi, həmçinin personalın peşəkar

şüurunda pozitiv dəyişikliklərin meydana gəlməsi hesabına həyata keçirilən fəaliyyət başa düşülür. Onun aparıcı elementləri olaraq kitabxanaların daxili və xarici əlaqələri, personalın innovasiya mədəniyyətinin formalaşması, kitabxanaçılara və kitabxananın tərəfdaşlarına təkan verilməsi sistemindən istifadə aydın nəzərə çarpır. Bu halda innovasiya mədəniyyəti dedikdə, personalın mütəmadi peşəkar inkişafı, əməkdaşların yaradıcı potensialının artırılması mexanizmlərinin mövcudluğu başa düşülür. Kitabxanaçıların kollektiv və fərdi psixologiyası üzrə yeniliklərin idarə edilməsinin nəzərə alınmasının vacibliyinə və rəhbərin kitabxana heyətinin yaradıcılıq resursundan düzgün istifadə etmək bacarığına mühüm əhəmiyyət verilir.

Yenilikçi ideyalar “boş yerdən” formalaşmır, innovativ fəaliyyətin müxtəlif kateqoriyalı iştirakçıları təkliflərinin təhlilinin nəticəsidir. Kitabxananın innovativ inkişafının əsasını son illər informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və onların proqram təminatı hesab edirlər.

Kitabxana işçiləri innovasiyaları irəli sürən əsas qrupu təşkil edir. Hər bir kitabxana əməkdaşı özünün peşəkar inkişafına məsuliyyət daşıyır. Kitabxananın işçi heyətinin inkişafı, təhsili, təkmilləşmə məsələləri sistemli plana daxil edilməli, bu məsələ müəssisənin sosial siyasətinin əsas tərkib hissəsinə çevrilməlidir.

Kitabxanalarda innovasiya fəaliyyətinin inkişafına təkan vermək üçün yeni ideyaların verilməsi mexanizmi işlənilib hazırlanmalıdır. Onun yaradılması şərtləri bunlardır: [10, s.33-45]

- Kitabxanada müəssisədaxili xoş, əlverişli mühit olması, yaradıcı fəallıq və yarış atmosferinin mövcudluğu;

- Kitabxananın məqsədi, vəzifələri və iş istiqamətləri, yenilikçilik fəaliyyətinin mahiyyəti və qazanılan nəticələr barədə kitabxananın işçi heyətinin məlumatlı olması;

- İnnovativ ideyaların müəlliflərinin təşviqat sisteminin mövcudluğu, əməkdaşların nailiyyətləri və təşviqat formaları barədə maarifləndirmə işinin aparılması;

- Əməkdaşların ixtisaslarının artırılması və attestasiyası qaydalarının işlənməsi və onun nəticələrinin xüsusi hesabat formalarında hazırlanması;

- Kitabxanada yeni ideyaların qeydə alınması və təqdimatı sisteminin olması;

- “İdeyalar bankı”, “Yaradıcı ideyalar yarmarkası”, “Təkmilləşdirici işlərin hərracı” kimi müsabiqələrin təşkili və s. [3, s. 75-80]

Yeni ideyaların verilməsi əgər onlar ümumiləşdirilib yekunlaşdırılmasa, təsnifləşdirilməsə, prioritetlər müəyyən olunmasa, sistemləşdirilməsə və tətbiq mərhələsinə keçməsə heç bir əhəmiyyət kəsb etməz. Heç də bütün innovativ ideyalar perspektivli və təcrübədə tətbiq oluna biləcək səviyyədə olmur. Seçilən ideyalar nizamlanmalı, prioritetlər müəyyənləşdirilməli və sonra reallaşdırılmalıdır. Müəyyən etmək lazımdır ki, hansı innovativ ideyaya potensial, hansına real tələbat var. Və innovasiya ehtiyatlarını ilk növbədə nəyə yönəltmək lazımdır ki, dəyişikliklərin nəticəsi kitabxananın yaxın gələcəkdəki inkişafına müsbət təsir göstərsin.

Kitabxana-innovasiya infrastrukturunun formalaşdırılması kifayət qədər innovasiya potensialı olan böyük kitabxanaların, mədəniyyət universitetlərinin bazasında innovasiya təşkilatlarının yaradılmasını tələb edir. Bu gələcəkdə kitabxanaların innovasiya fəallığının stimullaşdırılmasına yönələn tədbirlərin həyata

keçirilməsi və onlara innovativ layihə müsabiqələrinin əsasında qrantların verilməsi və inkişaf proqramlarının dəstəklənməsilə maliyyə yardımı göstərilməsi məqsədi daşıyır. Bu infrastrukturun effektiv elementi kitabxananın ixtisaslaşdırılmış bölmələri, bütün innovasiya dövryyəsinin kompleks işlərinin yerinə yetirilməsini təmin edə biləcək sərbəst innovativ qurumlar yaradılmalıdır. Beləliklə də, müasir kitabxanaların innovativ fəaliyyətinin inkişafında əsas şərti innovasiya infrastrukturunun gələcək inkişafı və innovasiya fəaliyyətinin iştirakçıları ilə səmərəli innovativ münasibət və əlaqələrin qurulmasıdır. [8, s. 206-220]

Kitabxana işinin inkişafında, təkmilləşdirilməsində, innovasiyaların yeri və rolunun nə qədər əhəmiyyətli olduğunu müəyyən qədər əsaslandırmağa çalışdıq. Sonda bu qənaətə gəlmək olar ki:

1. Müasir dövrdə heç bir idarə və ya müəssisə öz fəaliyyətini müxtəlif istiqamətlərdən mütəmadi olaraq təkmilləşdirmədən inkişaf edə bilmir.

2. Yeni xidmət və məhsul növlərinin təqdim olunması, innovativ texnologiyaların tətbiqi, iş proseslərinin və işçi heyətin idarəedilməsində müasir metodlardan istifadə edilməsi mütləqdir.

3. İnnovasiyalar inkişafın ən vacib elementidir. Onlar olmadan kitabxana sosial əhəmiyyətli təşkilat olaraq qala bilməz, rəqabətə davamlı xidmətlər göstərə bilməz.

4. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində öz mövqeyini möhkəmlədə bilməz. İnnovativliyin əsas paradigmlərinə nəzər salınsa, bunlar: Öyrənməkdən və dəyişməkdən qorxmamaq; Özünü digərlərindən ağıllı hesab etməmək; Digərlərindən ideya götürmək və özünə uyğunlaşdırmaq; Tətbiq etmək, dəyişdirmək və yenə də tətbiq etmək və s.-dir.

Sonda onu qeyd edək ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası tərəfindən Azərbaycan Respublikasının İnnovasiyalı inkişaf strategiyası Proqramının Layihəsi işlənib hazırlanıb. Proqramın strateji məqsədi – iqtisadiyyatın dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafını, əhəlinin həyat keyfiyyətinin yüksəldilməsi və ekoloji müdafiəni təmin edən xarici bazarlarda yüksək rəqabət qabiliyyətinə malik, elm tutumlu, resurslara qənaət edən sosial yönümlü, innovasiyalı iqtisadiyyatın yaradılmasıdır. Bu layihə qəbul edilib icraya verilsə, kitabxana işinin inkişafında da mühüm rol oynayacaqdır.

Ədəbiyyat:

1. “Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”. – Bakı : 2008.
2. Abdullayeva N.D. Azərbaycan kitabxanaşünaslığında prioritet məsələ - kitabxana innovatikasi, müasir vəziyyəti və inkişaf perspektivləri // Kitabxanaşünaslıq və informasiya:elmi nəzəri və praktiki jurnal. - B.: BUN, 2013. - № 2 (11). – S. 132-137
3. Abdullayeva N.D. Kitabxana innovatikasının elmi-nəzəri və təcrübi məsələləri: Monoqrafiya / N.D. Abdullayeva. - B.:AF Poligraf, 2015. - 178 s.
4. Əzizova G.A. Dövlətin investisiya-innovasiya siyasəti : dərs vəsaiti. - Bakı: “İqtisad Universiteti” Nəşriyyatı, 2012. - 212 s.

5. "Kitabxana işi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu // Azərbaycan.- 1999.-14 mart.
6. Xələfov, A.A. Azərbaycanda kitabxana işinə dair Heydər Əliyev doktrinası uğurla davam edir /A.A.X ələfov . - B., 2009. -185 s.
7. Абдуллаева Н.Д. Инновации и новые тенденции в библиотечном деле // Актуальные вопросы современной науки: Материалы XVI Международной науч.-практич.конф. (30 июля 2012 г.): сборник научных трудов. - М.: Издательство «Перо», 2012. - С. 205-213.
8. Власова И.Н. Традиции и инновации в библиотеке //Библиотека. - 1999. - №6. - С.39-44.
9. Гусева Е.Н. Успешное инновационное развитие : научно-методические подходы // Библиотечное дело - XXI век. - 2009. - № 2. - С.35-50.
10. Качанова Е.Ю. Инновации в библиотеках / Е.Ю. Качанова ; науч. ред. В.А. Минкина ; СПбГУКИ. - СПб.: Профессия, 2003. - 318 с. - (Серия «Библиотека»).
11. Чуприна Н. Т. Инновационная политика библиотеки: региональный аспект // Библиография. - 2003. - № 6. - С. 25 - 34.
12. Толканюк Н.А. Инновационные процессы в библиотечном деле / Н.А. Толканюк // Культура и общество: Возникновение новой парадигмы /Кемеров. гос. акад. культуры и искусств. - Кемерово, 1995. - С.189 -192.

Нармина Абдуллаева

БИБЛИОТЕЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК НОВАЯ ТЕМА ИССЛЕДОВАНИЙ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Резюме

Есть много исследований, отражающих развитие библиотечной работы в соответствии с современными требованиями. Впервые в 2012 г. были начаты исследования, связанные с инновациями в работе библиотек. В результате инновационного процесса, предлагались новые или улучшенные продукты и услуги. В то же время, технологические инновационные процессы могут быть применены в процессах управления и организации. Таким образом, инновационная деятельность направлена на улучшение результатов интеллектуальной деятельности в обществе.

Narmina Abdullayeva

LIBRARY INNOVATIONS AS A NEW THEME RESEARCH IN AZERBAIJAN

Resume

There are so many researches and thesis reflecting development of library work in accordance with modern requirements. However, the thesis related to innovations in library work was started to be investigated in 2012 for the first time. As a result of innovation process, new or improved products, and services are offered. At the same time, technological innovation processes can be applied in management and organization processes. Thus, the innovation activity aims at improving the outcome of intellectual activity in the society.